

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 9328
LUBUSKIE

1. Obiekt

KOŚCIOŁ FILIALNY P.W. ŚW. MICHAŁA

2. Czas powstania

XIV/XV w.

3. Miejscowość

OLBRACHTÓW

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres
Parafia rzymsko-katolicka
w Żarach p.w. Miłosierdzia Bożego
nr hipoteczny
ul. Lubelska 9, 68-200 Żary

5. Przynależność administracyjna

województwo zielonogórskie

gmina Żary

pow. ŻARY

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Albrechtsdorf

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo zielonogórskie

powiat Żary

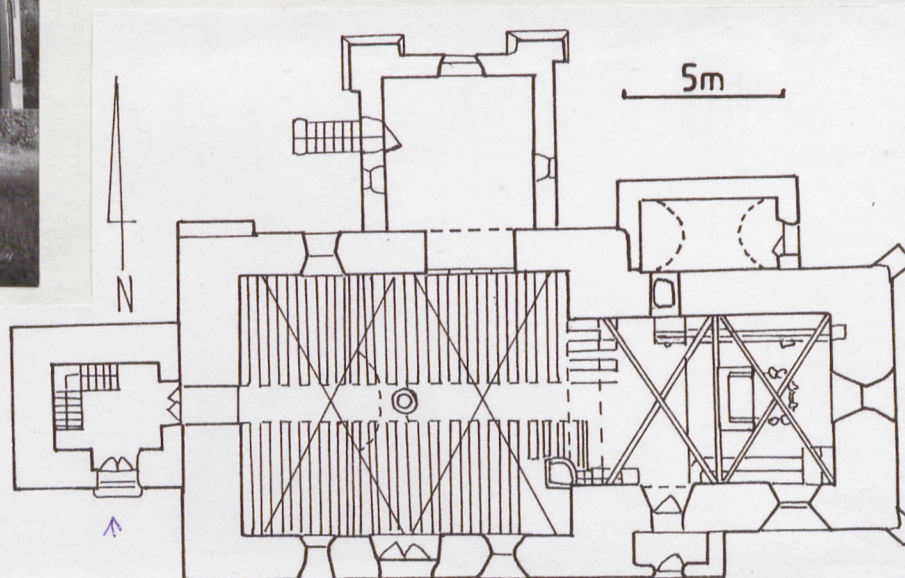
8. Właściciel i jego adres
Parafia rzymsko-katolicka
w Żarach p.w. Miłosierdzia Bożego
ul. Lubelska 9, 68-200 Żary

9. Użytkownik i jego adres

j/w

10. Rejestr zabytków

Nr 344 data 5.06.1961

Olbrachtów leży 5 km na południowy-zachód od Żar, przy drodze prowadzącej z Żar do Łęknicy.

Kościół położony jest w północno-zachodniej części wsi, po lewej stronie drogi do Miłowic.

Budynek kościoła murowany z kamienia narzutowego, otynkowany. Prezbiterium i nawa zamknięte dachami dwuspadowymi, pokryte dachówką-karpiówką, układaną w koronkę. Wieża murowana w cegle.

Założenie na rzucie połączonych prostokątów /nawa, prezbiterium/, urozmaiconych dobudówkami w formie kruchty, zakrystii i wieży. Bryła zróżnicowana wysokościami: od najniższych przybudówek do wysokiej, neogotyckiej wieży.

Elewacja południowa: skomponowana ze ściany nawy, prezbiterium z przedsionkiem i partią wieżową. Obecnie wejście główne mieści się w przyziemiu wieży.

Elewacja nawy rozczłonkowana jest ostrołucznym otworem wejściowym oraz parą okien: jedno zamknięte łukiem-odcinkiem, drugie ostrołukiem. Elewacja prezbiterium z przedsionkiem przepruta jest prostokątnym, niewielkim okienkiem oraz szerokim i mocno rozglifionym, zamkniętym odcinkowo oknem.

Elewacja wschodnia: ślepa, choć pierwotnie posiadała na osi zamknięty ostrołucznie otwór okienny. Jej formę urozmaicają dwie dwuskokowe szkarpy, szczytowe zamknięcie ukształtowane zostało w formie uskokowej attyki.

Elewacja północna: zróżnicowana w wyglądzie. Po stronie prezbiterium połączona dachowa płynn timer przechodzi w dach zakrystii. Ścianę północną nawy przesłania w części, dobudowana kaplica. Rozczłonkują ją prostokątne i zamknięte półkoliście okna. Na tę część elewacji składa się również partia wieżowa, ceglana, podzielona gzymsem na wysokości gzymsu wieńczącego kościoła i przepruta dwoma zamkniętymi półkoliście oknami na wyższej kondygnacji. W oknach drewniane żaluzje.

Elewacja zachodnia: zdominowana przez wysoką wieżę, przeprutą w przyziemiu półkoliście zamkniętym oknem. Nad przyziemiem prostokątna wnęk, mieszcząca analogiczny otwór jak w przyziemiu. W wyższych partiach elewacja zachodnia wieży jest dwuosiowa. Zarówno gzyms jak i blendy elewacji ozdabia fryz kostkowy. Wieżę zakrywa dach namiotowy kryty blachą.

Wnętrze: nawa przekryta sklepieniem kolebkowo-krzyżowym, oświetlona jednym oknem w ścianie północnej i dwoma w południowej. Posiada od zachodu empore organową o litej balustradzie, wspartą na prostych, drewnianych słupach. Nawę od prezbiterium oddziela ściana tęczowa przepruta ostrołukiem. Prezbiterium przekrywa sklepienie krzyżowo-żebrowe z dekoracyjnymi zwornikami na osi. Światło dzienne wpada jedynie przez okno w ścianie południowej. Okno ściany prezbiterium zostało zamurowane i umieszczono w nim obraz ołtarzowy. c.d. załącznik 2

Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1350 r., kiedy to Ulryk v. Pack przekazał szpitalowi dolnemu w Żarach 1 i pół łana ziemi w miejscowości Albrechtsdorf, ob. Olbrachtów. W XIV wieku była to wieś wasalna państewka żarskiego. Wg niemieckiego rejestru ziemskiego z roku 1381 Olbrachtów płacił czynsz z 33 łanów i 5 przętów. Właścicielami wsi byli m.in.: v. Grunbergowie, Stendenowie, Mikołaj Döbelin /XIV-XV w./. W 1452 r. /wzgl. 1457/ wasal Bibersteinów, Balzer Kunwürde posiadał w ówczesnym Olbisdorf dobra lenne, które w 1464 roku przynosiły 9 marek rocznego czynszu. Wzmiankowany jest on jeszcze w 1483 r. W 1494 r. Otrzymał w lenno Peter Niesemeuschel, wzmiankowany jeszcze w latach 1509-1512. W 1521 r. Hieronim v. Biberstein nadał lenna Georgowi v. Schönauichowi m.in. w Olbrachtowie. Na pałacu w O. widniał herb v. Dachmów /1551 r./ - co może świadczyć o władaniu przez nich majątkiem w tamtym czasie. W rękach tej rodziny dobra pozostają do 1714 r., kiedy osiada tam księżna v. Sachsen-Weissenfeld. 3 lata później O. nabywa H. Zygmunt v. Rohr. Do 1831 r. rezydują tam v. Reisbergowie, a w 1836 rodzina Falkenhahn. Kościół wzmiankowany jest już w 1346 r. W 1381 r. staje się kościołem macierzystym dla świątyni w Miłowicach. Jako proboszcz działał tu jeden z najwcześniejszych historyków Dolnych Łużyc Johann Magnus /1653-1683/ c.d. załącznik 2

14. Kubatura 2.500 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 251 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne Sakralne	17. Użytkowanie obecne Sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1974r.-zawalenie się ściany prezbiterium - odbudowa.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania zadowalający.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Wykonanie opaski żwirowej wokół kościoła, osuszenie murów, wymiana zmurszałych tynków na nowe-naturalne, naprawa szkarp przy ścianie prezbiterium, oczyszczenie z farby emulsyjnej kamiennej chrzcielnicy, wprowadzenie posadzki ceramicznej, nawiązującej do pierwotnej /romby, prostokąty/.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Biblioteka

Kubach H.E., Seeger J., Jung W., Die Kunstdenkmäler der
kreises Sorau und der Stadt Forst, Berlin 1939

Kowalski St., Zabytki województwa zielonogórskiego, Zie-
lona Góra 1987.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Mapa państwowa stanowego Żary. Rękopis kolorowy. 34x44cm
Bibl. Uniw. Wrocław, sygn.: 1513-IV-B.

25. Opracował

tekst Ewa Garbacz, październik 1997 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki przerys wg Kubach H.E.(...), Berlin 1939-E. Garbacz

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. K. Garbacz, październik 1997 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość <u>Olbrachtów</u>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) <u>Kościół filialny p.w. św. Michała</u>	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) <u>Zdjęcia, mapa państwowa stanowego Żary</u>
2. Gmina <u>Żary</u>		
3. Województwo <u>zielonogórskie</u>		

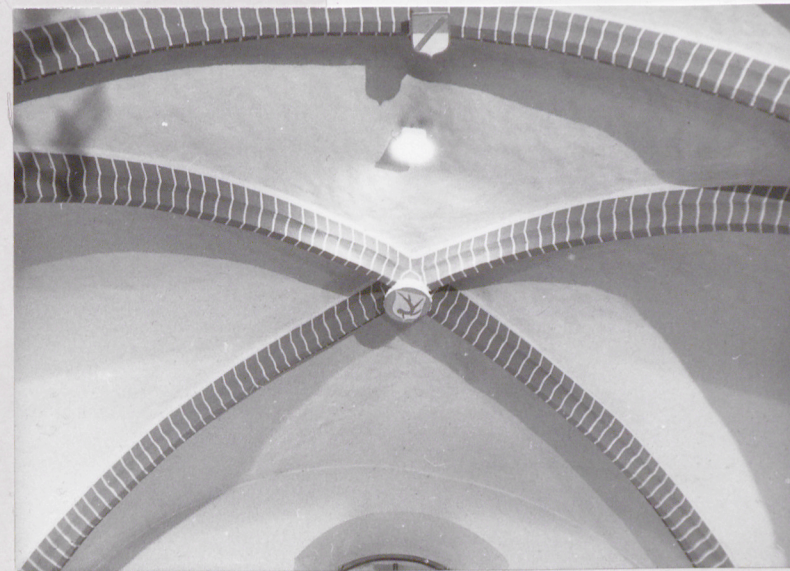
1,2,3,4

Wkładkę założył: Ewa Garbacz, październik 1997 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

1. Miejscowość <u>Olbrachtów</u>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina <u>Żary</u>	<u>Kościół Filialny p.w.</u>	<u>zdjęcia,</u>
3. Województwo <u>zielonogórskie</u>	<u>Św. Antoniego</u>	<u>c.d. punktów 12 i 13</u>

5,6,7,
8,9

Wkładkę założył: Ewa Garbacz,

październik, 1997 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

c.d. punkt 12

W kościele istniała rękopiśmienna kronika parafialna prowadzona od 1799 r. Obiekt przebudowywany i rozbudowywany był w XV, XVII, XVIII i XIX w. W XVIII w. dobudowano kaplicę w elewacji północnej, wieżę w latach 1881-82. Sklepienie prezbiterium /krzyżowo-żebrowe/ pochodzi z końca XV w., sklepienie nawy /kołbkowo-krzyżowe/ z XVII-XVIII w.

c.d. punkt 13

Z wnętrza prezbiterium prowadzą przejścia do przedsionka zakrystii. Posadzka nawy i prezbiterium wykonana jest z lastriko. Ożebrowanie sklepienia bezpośrednio wchodzi w ściany boczne prezbiterium-bez słupek ani konsol. Zachowała się romańska chrzcielnica kamienna. Kościół posiada instalację elektryczną .

Spis zdjęć

1. Elewacja południowa
2. Elewacja południowa-prezbiterium
3. Elewacja północna-prezbiterium
4. Wieża kościoła-widok od strony północno-zachodniej
5. Widok wnętrza w kierunku prezbiterium
6. Empora chóru i fragment ściany północnej
7. Kamienna chrzcielnica romańska
8. Sklepienie nawy
9. Krzyżowo-żebrowe sklepienie prezbiterium

1. Miejscowość <u>Olbrachtów</u>	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) <u>Kościół Filialny p.w. Św. Antoniego</u>	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) <u>plan sytuacyjny</u>
2. Gmina <u>Żary</u>		
3. Województwo <u>zielonogórskie</u>		

Wkładkę założył: Ewa Garbacz
październik, 1997 r. (imię, nazwisko)
Miejsce przechowywania negatywów: